

Είμαστε όλοι/ες εν δυνάμει homo sacer

Σε άρθρο μου για τα γεγονότα του Δεκεμβρίου 2008 (ΑΥΓΗ 12/4/09) είχα κάνει δυο απαισιόδοξες εκτιμήσεις που νομίζω ότι ισχύουν ακόμα. Η πρώτη ήταν ότι η ριζοσπαστική Αριστερά θα αδυνατούσε να πει «πρεκάριοι όλου του κόσμου ενωθείτε!», και όντως αποδείχτηκε ότι δεν μπορεί να εκπροσωπήσει πολιτικά το υποκείμενο δράσης που αναδείχτηκε τότε. Αυτό ήταν ταξικό, χωρίς όμως να εξαντλείται στην έννοια «τάξη», πολιτισμικό χωρίς να ορίζεται αποκλειστικά από τις ποικίλες ταυτότητες, νεανικό χωρίς να ερμηνεύεται μόνο από την ηλικία, εν ολίγοις ήταν ένα μαζικό, μη συνεκτικό και μη ενιαίο υποκείμενο. Έκτοτε, όσοι/ες από τη νεολαία δεν κατάφυγαν στην ασφάλεια και θαλπωρή των εναλλακτικών life style ή απλώς παθητικά καταναλώνουν την οργή που συνεχίζει να σιγοβράζει, πύκνωσαν τον αντιεξουσιαστικό χώρο. Εξού η τότε εκτίμηση ισχύει: η «παράδοσή» του πιο δυναμικού κομματιού σε αναρχικές συλλογικότητες «που δίνουν τη ψευδαίσθηση στον κόσμο που τις ακολουθεί ότι είναι πρωταγωνιστές της ιστορίας ενώ είναι απλώς πρωταγωνιστές των βραδινών ειδήσεων». Επομένως το στοίχημα κατά πόσο η δική μας Αριστερά είναι σε θέση να μετατρέψει τη νεολαία από αντικείμενο εκμετάλλευσης σε επαναστατικό υποκείμενο προς το παρόν έχει χαθεί: Μας λένε κατάμουτρα με ποικίλους τρόπους, «είσαστε όλοι ίδιοι», το «άλλο» πρόσωπο του συστήματος, δηλ. κατεστημένο.

Στο ερώτημα όμως αν έχει μείνει τίποτα από τον Δεκέμβριο του 2008 η απάντηση είναι πιο περίπλοκη: τίποτα και πολλά. Τίποτα, διότι η οργή δεν αποκρυσταλλώθηκε σε συλλογική δράση, το φτύσιμο του συστήματος επιστρέφει ως η κατά τον Ζίζεκ αρχαία μορφή του πολιτικού, που είναι το μίσος για τον Άλλον [“Multiculturalism, or, the Cultural Logic of Multinational Capitalism,” *New Left Review* 227 (1997): (36)] ή απλώς πήρε τη μορφή αυτοαναλώμενου πάθους, δηλ. αυτού που συνδέει τον καταναλωτισμό με τη **μεταμοντέρνα** πολιτική (Richard Sennett, *Η κουλτούρα του νέου καπιταλισμού*, Αθήνα, 2006, 160-80). Ακόμα ίσως αυτό που έμεινε είναι η ανάμνηση της βίας στους δρόμους όπως αυτή αναπαράγεται σε κάθε ευκαιρία από τα ΜΜΕ ώστε να αποσπάται η συναίνεση του λαού στην ίδια του την εκμετάλλευση μέσω του φόβου. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις έχει χαθεί η ευκαιρία για την ανατροπή. Είναι όμως πραγματικά έτσι;

Η σύγκρουση εμφιλοχωρεί στο κοινωνικό σώμα όσο η εκμετάλλευση, οι ανισότητες και η καταπίεση οξύνονται στον παγκοσμιοποιημένο καπιταλισμό. Εφόσον το τέρας με τη μορφή του Μνημονίου καταβροχθίζει με εξοντωτικούς ρυθμούς όχι μόνον κοινωνικές τάξεις, ηλικιακές ομάδες, μετανάστες, ανθρώπους εντός και εκτός των τειχών αλλά και ολόκληρα κράτη, η ανατροπή είναι πάντα δυνατή. Αυτό, σε πείσμα της μεταμοντέρνας θεωρίας που έχει εξαλείψει την ταξική πάλη από την ιστορία και αντ' αυτής μιλά για επί μέρους και άρα αφομοιώσιμες αντιστάσεις, έχοντας εξαφανίσει εδώ και πολλές δεκαετίες την ίδια τη λέξη «σύγκρουση». Σε πείσμα λοιπόν της κυρίαρχης ομάδας των οργανικών διανοουμένων του συστήματος και των συγκροτημάτων του, που μέχρι τώρα είχαν καταφέρει θαυμαστά να κάνουν τον καπιταλισμό αόρατο, όπως άλλωστε και το ίδιο το υποκείμενο της αντίστασης, η νεολαία στην χώρα μας ξέρει πολύ καλά. Τι; ότι το μέλλον της έχει λεηλατηθεί διότι είναι η πρώτη γενιά στην ευρωπαϊκή ιστορία, με εξαίρεση τα παιδιά του Α Παγκοσμίου Πολέμου, που θα ζήσει χειρότερα από τους γονείς της. Ξέρει ότι είναι μια «καταδικασμένη γενιά» εξαιτίας της ανεργίας ή της εργασίας σε συνθήκες απόλυτης δουλείας χωρίς τα στοιχειώδη συνδικαλιστικά και ανθρώπινα δικαιώματα. Το μέλλον της ζοφερό διότι υψώνεται το σκιάχτρο της μετανάστευσης και η βεβαιότητα ότι θα φυτοζωεί στο πατρικό σπίτι. Θα πρέπει να ζήσει χωρίς να καταναλώνει τα αγαθά στα οποία το σύστημα και οι γονείς την είχαν μεθοδικά εθίσει, κατανάλωση σαν υποκατάστατο μιας αυθεντικής ζωής που χάθηκε πριν καν υπάρξει στην εικονική πραγματικότητα σχέσεων και καταστάσεων. Καλείται σε υποταγή από ισχυρούς ιδεολογικούς μηχανισμούς σε διατεταγμένη υπηρεσία για να μας πείσουν ότι λόγω Μνημονίου η χώρα μας είναι σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, άρα και υπό αναίρεση όλες οι κατακτήσεις της Μεταπολίτευσης. Η κρατική καταστολή γενικεύεται διότι «ο άνθρωπος που αντιμετωπίστηκε από την εξουσία ως καταναλωτής σε περιόδους ευημερίας, σε εποχή ανέχειας γίνεται αντικείμενο αστυνόμευσης» (Δουζίνας, *Εποχή* 27/6/10, 30). Άλλωστε λόγω της «κατάστασης έκτακτης ανάγκης» οι κατασταλτικοί μηχανισμοί αποκτούν βαρύνουσα ιδεολογική λειτουργία αυξάνοντας σταδιακά την εξάρτηση του κοινωνικού σώματος από τις

ουσίες που αυτοί του διοχετεύουν: μισαλλοδοξία, περιχαράκωση, ανασφάλεια, κακία.

Στην Ελλάδα μπορεί το κοινωνικό σώμα να είναι εν υπνώσει, όχι βεβαίως για πολύ και ούτε βεβαίως παντού. Όμως ο κόσμος έχει πάρει φωτιά και η Αθήνα ήταν αυτή που άναψε την πρώτη σπίθα, είτε είναι Ιταλοί και Άγγλοι φοιτητές, που ξεχνώντας την πατροπαράδοτη αγγλική ευγένεια το κάνουν λαμπόγυαλο, είτε Γάλλοι μαθητές που ξεχύνονται στους δρόμους γιατί γνωρίζουν ότι η σύνταξη στα 62 θα χαραχτεί ανεξίτηλα στις δικές τους ζωές. «Είμαστε όλοι Έλληνες» κατά τον ενορατικό τίτλο άρθρου της Liberation (11/12/2008). Με αυτή την έννοια ο Δεκέμβριος του 2008 μας έχει αφήσει πολλά διότι έχει ήδη παράγει ιστορία. Το αν όμως η εξέγερση θα γίνει επανάσταση εδώ ή αλλού εξαρτάται και από το αν η Αριστερά αρθεί στο ύψος της ιστορικής αναγκαιότητας, δηλαδή, αν αποβάλλοντας τον μικροαστικό εκφυλισμό της, κατανοήσει ότι πρέπει να αρχίσει και πάλι τη μεγάλη αφήγηση.

Σισσυ Βελισσαρίου